

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра готельно-ресторанної справи та організації бізнесу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організаційна поведінка»

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітній ступінь	«Доктор філософії»
Викладач	Банєва Ірина Олексіївна baneva@mnaui.edu.ua

1. АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Організаційна поведінка» входить до числа базових теоретичних курсів підготовки менеджерів. Управління поведінкою людей в організації є органічний сплав науки і мистецтва. Це вільна теоретична діяльність, заснована на міцному науковому фундаменті. Опанування мистецтва управління людьми є важливою умовою розвитку, підвищення якості і ефективності менеджменту в організаціях, що відносяться до будь-якої сфери суспільного життя.

Організаційна поведінка – одна з найбільш важливих комплексних наук про управління поведінкою людини в організації. Основою організаційної поведінки як науки являється науковий аналіз поведінки окремих людей, груп і організації в цілому в складному динамічному середовищі. Тому курс «Організаційна поведінка» є необхідною складовою фахової підготовки менеджерів.

ANNOTATION

The discipline «Organizational Behavior» is one of the basic theoretical training courses for managers. Managing the behavior of people in the organization is an organic allusion of science and art. This is a free theoretical activity, based on a solid scientific foundation. The mastery of the art of managing people is an important condition for development, improving the quality and effectiveness of management in organizations that relate to any sphere of public life.

Organizational Behavior is one of the most important comprehensive sciences on human behavior management in an organization. The basis of organizational behavior as a science is a scientific analysis of the behavior of individuals, groups and organizations in general in a complex dynamic environment. Therefore, the course «Organizational Behavior» is a necessary component of the professional training of managers.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організаційна поведінка»

Галузь знань – 07 – «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 073 – «Менеджмент»

Освітній ступінь Доктор філософії

Дисципліна варіативна

Семестр – 3

Кількість кредитів ECTS – 4,0

Кількість модулів – 1

Кількість змістових модулів – 2

Загальна кількість годин – 120

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – 16 год. / 0,5 кред.

Практичні заняття – 16 год. / 0,5 кред.

Консультації – 28 год. / 0,9 кред.

Самостійна робота – 60 год. / 2,1 кред.

Форма підсумкова контрольного заходу – залік

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність вивчення курсу «Організаційна поведінка». Сучасні зміни в середовищі, інтернаціоналізація економіки, впровадження нових інформаційних технологій, управління якістю з орієнтацією на споживача, визнання існуючого різноманіття працівників, виникаючі етичні проблеми привели до зміни парадигми управління. Новий підхід полягає у визнанні першості особи в організації, її знань, умінь, навичок і управлінського мислення для ефективної діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Організаційна поведінка» є надання засад теоретичних знань про основні закономірності поведінки людини в організації і сприяння формуванню навичок і умінь управляти індивідуальною і спільною діяльністю в рамках певних організаційних структур.

Основна увага при підборі навчального матеріалу приділялася опису організації як активної цілеспрямованої соціальної системи, законам групової динаміки, механізму мотиваційного управління, вибору стратегії і тактики соціально-психологічної дії на людей, етиці і психології ділового спілкування, суті, значенню і змісту праці керівника.

Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать можливість діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання, виявляти причини недостатньої результативності організації, грамотно вибудовувати міжособові стосунки.

Завдання курсу полягає в тому, щоб на основі комплексного підходу:

- засвоєння основних теоретичних положень і вироблення практичних навичок щодо формування і управління поведінкою персоналу в організації;
- вивчення проблематики розвитку і ефективного управління людськими ресурсами сучасної організації;
- освоєння різних підходів до управління людським потенціалом організації;
- опанування принципів вибору оптимального стилю лідерства;
- вивчення джерел і шляхів прояву організаційної культури;
- набуття практичних навичок щодо мотивації персоналу;
- отримання необхідних знань для правильного формування робочої групи з урахуванням чинників групової згуртованості і психологічної сумісності;
- використання при формуванні команд типологічних профілів особи;
- опанування навичок управління конфліктними ситуаціями;
- отримання знань, необхідних менеджеріві для роботи в багатонаціональному колективі в умовах глобалізації.

Внаслідок вивчення даної дисципліни здобувач повинен **знати:**

- основні положення сучасних і класичних теорій управління організаційною поведінкою співробітників;
- володіти мікро- і макropідходами до організаційної поведінки;

- можливості персонального розвитку в організації;
  - чинники організаційної поведінки і можливості їх використання для вирішення питань, що стосуються досягнення цілей організації;
  - ефективні методи дії керівника на персонал;
  - систему поведінкового маркетингу;
  - особливості організаційної поведінки в системі міжнародного бізнесу;
- Внаслідок вивчення даної дисципліни здобувач повинен **вміти**:
- адаптувати набуті знання до реальних ситуацій;
  - адекватно застосовувати моделі і підходи теорії організаційної поведінки для вирішення завдань, пов'язаних з управлінням організаційною поведінкою;
  - виробляти власні рекомендації з коригування поведінки співробітників;
  - застосувати методи управління поведінкою людей в практиці організаційної діяльності.

Курс забезпечує набуття загальних та спеціальних компетентностей, які студент буде здатен продемонструвати після опанування програми дисципліни (програмовані результати):

Загальні компетентності	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Програмовані результати навчання
Здатність спілкуватись з науковою спільнотою з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення державною, англійською та/або іншою іноземною мовою Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності		Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль		Теми		Обсяги годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи				
№	назва	№	назва	лекції	практичні заняття	консультації	самостійна робота	разом
1	Концептуальні засади організаційної поведінки	1.	Концепція організаційної поведінки	1	1	2	-	8
		2.	Людина в системі організаційної поведінки	1	1	2	5	9
		3.	Особа і організація	1	1	2	5	9
		4.	Комунікативна поведінка в організації	1	1	2	5	9
		5.	Мотивація і результативність організації	1	1	2	5	9
		6.	Лідерство в організації	1	1	2	5	9
		7.	Персональний розвиток в організації	2	2	2	5	11
Всього				8	8	14	30	64
2	Управлінський аспект організаційної поведінки	8.	Формування групової поведінки в організації	1	1	2	6	10
		9.	Управління поведінкою організації	1	1	3	6	11
		10.	Управління змінами і розвитком організації	2	2	3	6	11
		11.	Поведінковий маркетинг	2	2	3	6	11
		12.	Організаційна культура	2	2	3	6	13
Всього				8	8	14	30	56
Всього годин по навчальній дисципліні				16	16	28	60	120

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістовних модулів	Кредити	Кількість лекцій, практичних занять, самостійна робота, годин
Концептуальні засади організаційної поведінки	2,1	Л – 8 ПЗ – 8 К – 14 Самостійна робота – 34
Управлінський аспект організаційної поведінки	1,9	Л – 8 ПЗ – 8 К – 14 Самостійна робота – 30
Всього	4,0	120

6.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістовних модулів	Кількість годин	Термін виконання
Концептуальні засади організаційної поведінки	64	04.11-29.11
Управлінський аспект організаційної поведінки	56	02.12-20.12
Всього	120	

6.3. Перелік і короткий зміст лекцій

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади організаційної поведінки

Тема 1. Концепція організаційної поведінки .....1 год.

Історія виникнення, становлення і розвитку дисципліни «Організаційна поведінка». Предмет вивчення курсу. Методологічні особливості курсу. «Організаційна поведінка» в системі управлінських наук. Взаємозв'язок з іншими науками: філософією, соціологією, психологією, менеджментом, управлінням персоналом та ін. Практична значущість організаційної поведінки в системі підготовки менеджерів.

Тема 2. Людина в системі організаційної поведінки..... 1 год.

Теоретичні основи організаційної поведінки: когнітивний підхід, біхевіористський підхід, підхід соціального навчання. Системний підхід до організаційної поведінки. Організації і соціальна система. Властивості і

особливості соціальних систем. Закриті і відкриті системи. Рівноважні і нерівноважні системи. Елементи організаційної поведінки з точки зору системного підходу.

Тема 3. Особа і організація.....1 год.

Особа і робота. Можливості і цілі особи. Дослідження по цілях. Цілі - основа мотивації. Особа і організація. Профілі особи, їх залежність від віку, культури, функцій. Віковий цикл: підготовка-кар'єра-підтримка. Дослідження особових профілів. Профілі менеджерів.

Тема 4. Комунікативна поведінка в організації.....1 год.

Інформація як чинник економічної діяльності. Теоретичні основи вивчення комунікацій в організації (А. Файоль, Ч. Бернард). Типи комунікацій. Основні елементи процесу комунікацій. Психологія спілкування і ефективні комунікації. Інформаційна структура організації. Комунікативні канали і комунікаційні мережі. Особові мережі і типи комунікаційних зв'язків. Етапи комунікативного процесу. Комунікативні перешкоди і бар'єри. Методи їхнього подолання. Вербальні і невербальні форми міжособової взаємодії. Мова жестів і проблеми інтерпретації інтерперсональних комунікативних актів. Комунікативна функція керівництва.

Тема 5. Мотивація і результативність організації.....1 год.

Соціально-психологічні регулювальники поведінки людини. Елементи мотиваційної сфери: мотивація, мотив, потреби, мета. Типи мотивів. Види потреб. Процес вибору організаційних цілей. Його етапи. Характеристика мотиваційної сфери: широта, гнучкість, ієрархічність. Теорії мотивації: модель очікування, модель справедливості, модель атрибуції. Мікро- і макромотивація. Чинники самомотивації. Економічна мотивація. Її типи. Базові посилки теорій мотивації. Теорія очікування.

Тема 6. Лідерство в організації.....1 год.

Лідерство - найважливіший чинник поведінки в організації і в конкурентній боротьбі. Організаційні зміни і зростання ролі лідерства. Менеджмент і лідерство. Риси і форми лідерства.

Тема 7. Персональний розвиток в організації.....2 год.

Персональний розвиток і поведінка менеджера. Управління людьми і управління собою. Управління діловою кар'єрою персоналу. Особові цінності і цілі - формування і прояв. Саморозвиток. Навички рішення проблем і уміння впливати на людей.

Змістовий модуль 2. Управлінський аспект організаційної поведінки

Тема 8. Формування групової поведінки в організації.....1 год.

Залучення працівників до процесу управління і організація групової роботи. Групи. Ролі. Внутрішньогрупові стосунки. Проблеми управління участю працівників. Залучення працівників. Бригади результативності.

Тема 9. Управління поведінкою організації.....1 год.

Роль управління у сфері поведінки організації. Управління як вираження знань, досвіду і умінь. Комплекс інтелектуальних умінь - набір, відбір, мотивація і ін.; технічних - планування, організація, контроль; концептуальних

- розробка стратегії, бачення, прогноз. Управління поведінкою з урахуванням обставин. Ситуаційне управління поведінкою.

Тема 10. Управління змінами і розвитком організації.....1 год.

Організаційні зміни: типи, характеристика. Політичні, економічні, технологічні, соціальні і психологічні джерела організаційних змін. Опір організаційним змінам: логічний, психологічний і соціологічний. Механізми психологічного самозахисту в збереженні особової визначеності.

Тема 11. Поведінковий маркетинг.....2 год.

Маркетинг: поведінковий підхід. Сегментація ринку за поведінковим принципом. Характеристики покупців культурного рівня, соціальні, особові, психологічні, вплив сім'ї, приналежність до соціального класу, вплив культури. Два типи покупців. Різниця між покупцем індивідуальним і покупцем організацією. Модель поведінки покупця, чинники, що чинять вплив на поведінку покупця. Поведінка покупців від імені підприємства. Основні чинники, що чинять вплив на поведінку покупців товарів промислового призначення навколишнє оточення, чинники міжособових стосунків, індивідуальні особливості.

Тема 12. Організаційна культура.....2 год.

Поняття організаційної і управлінської культури. Формальні правила і неформальні норм поведінки, ритуали, символи, імідж, репутація організації. Роль і значення формулювання місії і ділового кредо організації. Домінуюча і субкультура організації. 8 Сильні і слабкі організаційні культури. Критерії сильної і слабкої організаційної культури: розділеність і інтенсивність. Заходи підтримки організаційної культури. Стратегічний принцип управління організаційною поведінкою за допомогою засвоєння філософії корпорації.

Разом 16 годин

6.4. Перелік та план практичних занять

Практичне заняття 1. Поняття і суть організаційної поведінки. Теорії поведінки людини в організації.....2 год.

1. Історія виникнення, становлення і розвитку дисципліни «Організаційна поведінка».

2. Предмет вивчення курсу.

3. Методологічні особливості курсу.

4. Теоретичні основи організаційної поведінки: когнітивний підхід, біхевіористський підхід, підхід соціального навчання.

5. Системний підхід до організаційної поведінки.

Практичне заняття 2. Особа і організація. Комунікативна поведінка в організації.....2 год.

1. Цілі - основа мотивації. Особа і організація.

2. Профілі особи, їх залежність від віку, культури, функцій.

3. Віковий цикл: підготовка-кар'єра-підтримка.

4. Інформація як чинник економічної діяльності.

5. Теоретичні основи вивчення комунікацій в організації (А. Файоль, Ч. Бернард). Типи комунікацій.

Практичне заняття 3. Мотивація і результативність організації. Лідерство в організації.....2 год.

1. Соціально-психологічні регулювальники поведінки людини.
2. Елементи мотиваційної сфери: мотивація, мотив, потреби, мета.
3. Типи мотивів. Види потреб.
4. Характеристика мотиваційної сфери: широта, гнучкість, ієрархічність.
5. Організаційні зміни і зростання ролі лідерства.
6. Менеджмент і лідерство.

Практичне заняття 4. Персональний розвиток в організації.....2 год.

Персональний розвиток і поведінка менеджера. Управління людьми і управління собою. Управління діловою кар'єрою персоналу. Особові цінності і цілі - формування і прояв. Саморозвиток. Навички рішення проблем і уміння впливати на людей.

Практичне заняття 5. Формування групової поведінки в організації. Управління поведінкою організації.....2 год.

1. Залучення працівників до процесу управління і організація групової роботи.
2. Групи. Ролі.
3. Бригади результативності.
4. Управління як вираження знань, досвіду і умінь.
5. Комплекс інтелектуальних умінь - набір, відбір, мотивація і ін.; технічних - планування, організація, контроль; концептуальних - розробка стратегії, бачення, прогноз.

Практичне заняття 6. Управління змінами і розвитком організації. Поведінковий маркетинг.....2 год.

1. Організаційні зміни: типи, характеристика.
2. Політичні, економічні, технологічні, соціальні і психологічні джерела організаційних змін.
3. Опір організаційним змінам: логічний, психологічний і соціологічний. Механізми психологічного самозахисту в збереженні особової визначеності.
4. Сегментація ринку за поведінковим принципом.
5. Характеристики покупців культурного рівня, соціальні, особові, психологічні, вплив сім'ї, приналежність до соціального класу, вплив культури.

Практичне заняття 7. Організаційна культура.....2 год.

1. Поняття організаційної і управлінської культури.
2. Формальні правила і неформальні норм поведінки, ритуали, символи, імідж, репутація організації.
3. Роль і значення формулювання місії і ділового кредо організації.
4. Домінуюча і субкультура організації.
5. Сильні і слабкі організаційні культури.

Разом 16 годин

6.5. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Самостійна робота аспірантів у обсязі 64 годин складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань.

Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, аспіранти вивчають у вільний від занять час. В методичних рекомендаціях для практичних занять виділяються теми, які аспірант повинен виконати самостійно.

Теми обов'язкового самостійного опрацювання

Змістовний модуль	№ теми	Зміст	Кількість годин	Форма контролю
1	1	Міждисциплінарний підхід до вивчення поведінки людей в організації. Чинники організаційної поведінки: людський чинник, організаційна структура, технологія, зовнішнє середовище, навчання. Поняття «організаційна поведінка». Об'єкт і предмет організаційної поведінки.	-	ведення конспекту
1	2	Поведінкові науки. Еволюція науки про процеси управління. Базові посилки управлінських теорій з питання поведінки людини в організації. Азбука теорій X, Y і Z. Зростання значущості управління людьми. Зміни в довкіллі бізнесу. Організаційні зміни. Грати менеджменту. Регулювання поведінки організаційної системи - ситуаційне управління поведінкою. Взаємозв'язок між регулюванням організаційної поведінки і результативністю організації.	5	ведення конспекту
1	3	Людський чинник у соціально-економічних системах. Особливості взаємодії людини в організації. Сучасні теорії особи. Базові теорії груп: теорія близькості; теорія взаємодії; теорія рівноваги; теорія обміну. Етапи формування груп. Типи груп. Характеристика груп. Стадії розбудови команди. Навички створення ефективної команди. Формальні і неформальні команди. Ролеві уявлення членів команди. Трансакційний аналіз. Комплемент і некомплемент трансакції. Статус. Ієрархія статусів. Згуртованість групи. Чинники, що впливають на згуртованість. Групові норми. Конформізм. Параметри, що обумовлюють міру конформності. Адаптація співробітника в групі. Методи психологічної дії на членів групи.	5	ведення конспекту
1	4	Особа і інші особи. Вербальна і невербальна комунікативна поведінка. Взаємодія людей, з'єднання їх в організації, придбання	5	ведення конспекту

		ролей. Управління взаємодією. Основні методи спілкування з людьми. Дія на людей. Завоювання розташування людей. Відміна людей до вашої точки зору. Ділове спілкування. Переговори. Активне слухання. Ділова бесіда. Нарада, дискусії. Переговори.		
1	5	Методи поліпшення мотивації і підвищення результативності організації. Теорія підкріплення. Розвиток методів регулювання організаційної поведінки. Теорія характеристик робіт. Перелік характеристик робіт. Діагностичний огляд робіт. Проектування, збагачення праці. Основні пріоритети трудової мотивації в сучасних умовах розвитку економіки України.	5	ведення конспекту
1	6	Стиль лідерства і техніка. Персональні потреби в лідерстві. Культура поведінки лідера в організації. Приклади вдалого лідерства. Проблеми, пов'язані з невдалим лідерством.	5	ведення конспекту
1	7	Концепція управлінської праці. Керівництво і уміння навчати. Здатність формувати колектив. Уміння берегти свій і чужий час. Стреси і прийоми саморегуляції. Особиста поведінка в конфліктних ситуаціях.	5	ведення конспекту
2	8	Гуртки якості. Інноваційні і організаційно-діяльнісні ігри. Управління динамікою груп, ухвалення рішень групою, ролі команди, розбудова і організація ефективної роботи команди.	6	ведення конспекту
2	9	Управління по цілях. Загальні підходи. Постановка мети. Процес управління по цілях. Процес управління по цілях і управління результативністю.	6	ведення конспекту
2	10	Концепції організаційного розвитку. Проміжні і результуючі змінні. Класифікація співробітників за їхнім ставленням до змін. Агенти змін. Типові програми організаційного розвитку. Позитивні і негативні сторони організаційного розвитку.	6	ведення конспекту
2	11	Потреби покупців і мотивація, вимір потреб і визначення мотивації покупців. Оцінка динаміки мотивації. Процес ухвалення рішення покупцем індивідуальним і організацією.	6	ведення конспекту
2	12	Особливості колективної діяльності і методи санації негативних форм організаційної поведінки. Імідж менеджера і підприємця. Урахування етноісторичних і етнопсихологічних особливостей українського менталітету. Вплив організаційної культури на ефективність діяльності. Моделі впливу культури (Парсонса, Сате, Питерса-Уотермана, Хофстида та ін.).	6	ведення конспекту
Всього годин			60	

6.6. Консультації

Консультації з теоретичної та практичної частини курсу проводяться для аспірантів згідно графіку роботи, регламентованого педнавантаженням, а також по мірі необхідності.

Теми, з яких проводяться консультації

Змістовний модуль	№ теми	Зміст	Кількість годин
1	1	Поняття і суть організаційної поведінки	2
1	2	Теорії поведінки людини в організації	2
1	3	Особа і організація	2
1	4	Комунікативна поведінка в організації	2
1	5	Мотивація і результативність організації	2
1	6	Лідерство в організації	2
1	7	Персональний розвиток в організації	2
2	8	Формування групової поведінки в організації	2
2	9	Управління поведінкою організації	3
2	10	Управління змінами і розвитком організації	3
2	11	Поведінковий маркетинг	3
2	12	Організаційна культура	3
Всього годин			28

6.7. Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

1. Історія виникнення, становлення і розвитку дисципліни «Організаційна поведінка».
2. Предмет вивчення курсу.
3. Методологічні особливості курсу.
4. «Організаційна поведінка» в системі управлінських наук.
5. Взаємозв'язок з іншими науками: філософією, соціологією, психологією, менеджментом, управлінням персоналом та ін.
6. Практична значущість організаційної поведінки в системі підготовки менеджерів.
7. Міждисциплінарний підхід до вивчення поведінки людей в організації.
8. Чинники організаційної поведінки: людський чинник, організаційна структура, технологія, зовнішнє середовище, навчання.
9. Поняття «організаційна поведінка».
10. Об'єкт і предмет організаційної поведінки.
11. Теоретичні основи організаційної поведінки: когнітивний підхід, біхевіористський підхід, підхід соціального навчання.
12. Системний підхід до організаційної поведінки.
13. Організації і соціальна система.
14. Властивості і особливості соціальних систем.
15. Закриті і відкриті системи.
16. Рівноважні і нерівноважні системи.

17. Елементи організаційної поведінки з точки зору системного підходу.
18. Поведінкові науки. Еволюція науки про процеси управління.
19. Базові посилки управлінських теорій з питання поведінки людини в організації.
20. Азбука теорій X, Y і Z.
21. Зростання значущості управління людьми.
22. Зміни в довкіллі бізнесу.
23. Організаційні зміни.
24. Грати менеджменту.
25. Регулювання поведінки організаційної системи - ситуаційне управління поведінкою.
26. Взаємозв'язок між регулюванням організаційної поведінки і результативністю організації.
27. Особа і робота.
28. Можливості і цілі особи.
29. Дослідження по цілях.
30. Цілі - основа мотивації.
31. Особа і організація.
32. Профілі особи, їх залежність від віку, культури, функцій.
33. Віковий цикл: підготовка-кар'єра-підтримка.
34. Дослідження особових профілів. Профілі менеджерів.
35. Людський чинник у соціально-економічних системах.
36. Особливості взаємодії людини в організації.
37. Сучасні теорії особи.
38. Базові теорії груп: теорія близькості; теорія взаємодії; теорія рівноваги; теорія обміну.
39. Етапи формування груп. Типи груп.
40. Характеристика груп.
41. Стадії розбудови команди.
42. Навички створення ефективної команди.
43. Формальні і неформальні команди.
44. Ролеві уявлення членів команди.
45. Трансакційний аналіз.
46. Комплемент і некомплемент трансакції.
47. Статус. Ієрархія статусів.
48. Згуртованість групи. Чинники, що впливають на згуртованість.
49. Групові норми.
50. Конформізм. Параметри, що обумовлюють міру конформності.
51. Адаптація співробітника в групі.
52. Методи психологічної дії на членів групи.
53. Інформація як чинник економічної діяльності.
54. Теоретичні основи вивчення комунікацій в організації (А. Файоль, Ч. Бернард).
55. Типи комунікацій. Основні елементи процесу комунікацій.

56. Психологія спілкування і ефективні комунікації.
57. Інформаційна структура організації.
58. Комунікативні канали і комунікаційні мережі. Особові мережі і типи комунікаційних зв'язків.
59. Етапи комунікативного процесу. Комунікативні перешкоди і бар'єри. Методи їхнього подолання.
60. Вербальні і невербальні форми міжособової взаємодії.
61. Мова жестів і проблеми інтерпретації інтерперсональних комунікативних актів.
62. Комунікативна функція керівництва.
63. Особа і інші особи. Вербальна і невербальна комунікативна поведінка.
64. Взаємодія людей, з'єднання їх в організації, придбання ролей.
65. Управління взаємодією. Основні методи спілкування з людьми.
66. Дія на людей. Завоювання розташування людей. Відміна людей до вашої точки зору.
67. Ділове спілкування. Переговори. Активне слухання. Ділова бесіда. Нарада, дискусії. Переговори.
68. Соціально-психологічні регулювальники поведінки людини.
69. Елементи мотиваційної сфери: мотивація, мотив, потреби, мета.
70. Типи мотивів. Види потреб.
71. Процес вибору організаційних цілей. Його етапи.
72. Характеристика мотиваційної сфери: широта, гнучкість, ієрархічність.
73. Теорії мотивації: модель очікування, модель справедливості, модель атрибуції.
74. Мікро- і макромотивація. Чинники самомотивації.
75. Економічна мотивація. Її типи.
76. Базові посилки теорій мотивації.
77. Теорія очікування. Методи поліпшення мотивації і підвищення результативності організації.
78. Теорія підкріплення. Розвиток методів регулювання організаційної поведінки.
79. Теорія характеристик робіт. Перелік характеристик робіт.
80. Діагностичний огляд робіт. Проектування, збагачення праці.
81. Основні пріоритети трудової мотивації в сучасних умовах розвитку економіки України.
82. Лідерство - найважливіший чинник поведінки в організації і в конкурентній боротьбі.
83. Організаційні зміни і зростання ролі лідерства.
84. Менеджмент і лідерство.
85. Риси і форми лідерства.
86. Стиль лідерства і техніка.
87. Персональні потреби в лідерстві. Культура поведінки лідера в організації.

88. Приклади вдалого лідерства. Проблеми, пов'язані з невдалим лідерством.
89. Персональний розвиток і поведінка менеджера.
90. Управління людьми і управління собою.
91. Управління діловою кар'єрою персоналу.
92. Особові цінності і цілі - формування і прояв.
93. Саморозвиток. Навички рішення проблем і уміння впливати на людей.
94. Концепція управлінської праці.
95. Керівництво і уміння навчати.
96. Здатність формувати колектив. Уміння берегти свій і чужий час.
97. Стреси і прийоми саморегуляції.
98. Особиста поведінка в конфліктних ситуаціях.
99. Залучення працівників до процесу управління і організація групової роботи.
100. Групи. Ролі. Внутрішньогрупові стосунки.
101. Проблеми управління участю працівників. Залучення працівників.
102. Бригади результативності. Гуртки якості.
103. Інноваційні і організаційно-діяльнісні ігри.
104. Управління динамікою груп, ухвалення рішень групою, ролі команди, розбудова і організація ефективної роботи команди.
105. Роль управління у сфері поведінки організації.
106. Управління як вираження знань, досвіду і умінь.
107. Комплекс інтелектуальних умінь - набір, відбір, мотивація і ін.; технічних - планування, організація, контроль; концептуальних - розробка стратегії, бачення, прогноз.
108. Управління поведінкою з урахуванням обставин.
109. Ситуаційне управління поведінкою.
110. Управління по цілях. Загальні підходи. Постановка мети.
111. Процес управління по цілях. Процес управління по цілях і управління результативністю.
112. Організаційні зміни: типи, характеристика.
113. Політичні, економічні, технологічні, соціальні і психологічні джерела організаційних змін.
114. Опір організаційним змінам: логічний, психологічний і соціологічний.
115. Механізми психологічного самозахисту в збереженні особової визначеності.
116. Концепції організаційного розвитку. Проміжні і результуючі змінні.
117. Класифікація співробітників за їхнім ставленням до змін.
118. Агенти змін. Типові програми організаційного розвитку.
119. Позитивні і негативні сторони організаційного розвитку.
120. Маркетинг: поведінковий підхід.
121. Сегментація ринку за поведінковим принципом.

122. Характеристики покупців культурного рівня, соціальні, особові, психологічні, вплив сім'ї, приналежність до соціального класу, вплив культури.
123. Два типи покупців. Різниця між покупцем індивідуальним і покупцем організацією.
124. Модель поведінки покупця, чинники, що чинять вплив на поведінку покупця.
125. Поведінка покупців від імені підприємства.
126. Основні чинники, що чинять вплив на поведінку покупців товарів промислового призначення навколишнє оточення, чинники міжособових стосунків, індивідуальні особливості.
127. Потреби покупців і мотивація, вимір потреб і визначення мотивації покупців.
128. Оцінка динаміки мотивації. Процес ухвалення рішення покупцем індивідуальним і організацією.
129. Поняття організаційної і управлінської культури.
130. Формальні правила і неформальні норм поведінки, ритуали, символи, імідж, репутація організації.
131. Роль і значення формулювання місії і ділового кредо організації.
132. Домінуюча і субкультура організації.
133. Сильні і слабкі організаційні культури.
134. Критерії сильної і слабкої організаційної культури: розділеність і інтенсивність.
135. Заходи підтримки організаційної культури. Стратегічний принцип управління організаційною поведінкою за допомогою засвоєння філософії корпорації.
136. Особливості колективної діяльності і методи санації негативних форм організаційної поведінки.
137. Імідж менеджера і підприємця.
138. Урахування етноісторичних і етнопсихологічних особливостей українського менталітету.
139. Вплив організаційної культури на ефективність діяльності. Моделі впливу культури (Парсонса, Сате, Питерса-Уотермана, Хофстида та ін.).

6.8. Рейтингова оцінка з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Відрізняється від традиційної більш широким інтервалом балів, які диференційовані відповідно до складності матеріалу, що контролюється його об'ємом, рівнем самостійності освоєння, тощо.

Проміжний контроль знань здійснюється шляхом тестування, усного опитування та проведення контрольних робіт здобувачів, виконання індивідуальної роботи.

Кінцевий контроль знань здобувачів з дисципліни здійснюється під час заліку з дисципліни, формуючих фах менеджера.

Рейтингова оцінка знань забезпечує:

- мотивацію аспірантів до систематичної роботи впродовж семестру;
- підвищенням ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання;
- розширення можливостей для розкриття здібностей аспірантів, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.

Схема поточного і заключного контролю знань

Дисципліна	Кількість годин				Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума			
	лекції	практичні заняття	консультації	самостійна робота			min	max	min	max		
Організаційна поведінка	Змістовний модуль 1. Організаційна поведінка особистості											
	8	8	14	30	Контрольні роботи	5	2	5	10	25		
					Тестування	4	3	5	12	20		
					Самостійна робота	4	1	2	4	8		
					Індивідуальна робота	1	5	7	5	7		
	Разом по змістовному модулю 1								31	60		
	Змістовний модуль 2. Управлінський аспект організаційної поведінки											
	8	8	14	30	Контрольні роботи	4	2	5	8	20		
					Тестування	3	3	5	9	15		
					Самостійна робота	3	1	2	3	6		
					Індивідуальна робота	1	5	7	5	7		
Разом по змістовному модулю 2								25	48			
Залікова робота (додатково)										10	15	
Разом по курсу дисципліни								60	100			

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, реферати, тощо) аспірант може отримати від 0 до 100 балів.

Аспіранти, що набрали менше 60 балів протягом семестру до сесії не допускаються. До складання заліку такі аспіранти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Творча робота здобувача оцінюється кафедрою менеджменту та маркетингу. Вона включає:

- участь в науково-дослідній роботі – до 10 балів;
- виступи в наукових гуртках і конференціях – до 10 балів;
- участь у внутрівузівських олімпіадах до 10 балів;
- участь в всеукраїнських олімпіадах – до 15 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно добре	зараховано
82 - 89	B		
75 - 81	C		

64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Основна:

1. Максвелл Дж. Мотивация решает все. - М.: Издатель: ПОПУРРИ, 2009. – 160 с.
2. Організаційна поведінка: Навч.-метод. посібник для са-мост. вивч. дисц. / Л. М. Савчук, Н. Ю. Бутенко А. М. Власова та ін. — К.: КНЕУ, 2001. — 249 с.
3. Організаційна поведінка / Д.Гелрїгел, Дж.В.Слокум-молодший, Р.В.Вудмен, Н.С.Бренінг Пер. з англ. І.Тарасюк, М.Зарицька, Н.Гайдукевич. - Видавництво: Основи- 2001 - 726 с.
4. Русинка І. Конфліктологія. –К: Професіонал, 2007. – 334 с.
5. Савельєва В. С., Єськов О.Л., Вакуленко В. М. Організаційна поведінка. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012 – 240 с.

Додаткова:

6. Маслоу А. Мотивация и личность. – М.: Директмедиа Паблішинг, 2008. – 257 с.
7. Резник С. Д., Игошина И. А. Организационное поведение: практикум. – М.: Инфра-М, 2010. – 175 с.
8. Стивен П.Р. Основы организационного поведения. – М.: Вильямс, 2006. – 342 с.
9. Шавкун І.Г. Сучасна організаційна культура: сутність, структура, атрибути і функції // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К.: ВІР УАН, 2011. – Вип. 47 (5). - С. 326- 334.
10. Шавкун І.Г. Організаційна культура: ціннісний аспект // Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць.- К., 2012. Випуск 57 (2) – С. 425-431.
11. Шейн Э. Организационная культура и лидерство. – СПб.: Питер, 2011. – 342 с.
12. Эберхард Г. Ф. Конфликты на работе. Как их распознавать, разрешать, предотвращать. – М.: СмартБук, 2011. – 241 с.

Інформаційні ресурси:

13. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon.rada.gov.ua/>
14. Головне управління статистики в Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

15. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

16. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/>

17. Міністерство економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для проведення практичних занять розроблені методичні рекомендації, в яких виділена частина, яка повинна бути опрацьована в аудиторіях, а також для самостійної роботи. Розроблені тести для поточного контролю знань, із застосуванням комп'ютерної техніки.

Викладач,
д-р екон. наук, професор

І.О.Банєва

ДОДАТОК А
Список ключових слів англійською мовою до робочої програми з
навчальної дисципліни «Організаційна поведінка»

Змістовний модуль		Теми		Ключові слова	
№	назва	№	назва	англійська	українська
1	Організаційна поведінка особистості	1.	Поняття і суть організаційної поведінки	1. Organizational Behavior 2. Methodology of the course 3. Organizational structure 4. Technology 5. The external environment	1. Організаційна поведінка 2. Методологія курсу 3. Організаційна структура 4. Технологія 5. Зовнішнє середовище
		2.	Теорії поведінки людини в організації	1. Cognitive approach 2. Behaviorist approach 3. The approach of social education 4. Behavioral Sciences 5. The alphabet of the theories X, Y and Z	1. Когнітивний підхід 2. Біхевіористський підхід 3. Підхід соціального навчання 4. Поведінкові науки 5. Азбука теорій X, Y і Z
		3.	Особа і організація	1. Person and work 2. Goals are the basis of motivation 3. Profiles of managers 4. Contemporary theories of the person 5. Characteristics of groups	1. Особа і робота 2. Цілі - основа мотивації 3. Профілі менеджерів 4. Сучасні теорії особи 5. Характеристика груп
		4.	Комунікативна поведінка в організації	1. Information 2. Communications 3. Psychology of communication 4. Personal networks 5. Types of communication links	1. Інформація 2. Комунікації 3. Психологія спілкування 4. Особові мережі 5. Типи комунікаційних зв'язків
		5.	Мотивація і результативність організації	1. Elements of the motivational sphere 2. The process of choosing organizational goals 3. Theories of motivation 4. Factors of self-motivation 5. Design, enrichment of labor	1. Елементи мотиваційної сфери 2. Процес вибору організаційних цілей 3. Теорії мотивації 4. Чинники самомотивації 5. Проектування, збагачення праці
		6.	Лідерство в організації	1. Leadership 2. Organizational changes 3. Management and leadership 4. Leadership style and technique 5. The culture of the leader's behavior	1. Лідерство 2. Організаційні зміни 3. Менеджмент і лідерство 4. Стиль лідерства і техніка 5. Культура поведінки лідера

		7.	Персональний розвиток в організації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personal development 2. Behavior of the manager 3. Business career management 4. Self-development 5. Concept of management work 6. Personal behavior in conflict situations 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Персональний розвиток 2. Поведінка менеджера 3. Управління діловою кар'єрою 4. Саморозвиток 5. Концепція управлінської праці 6. Особиста поведінка в конфліктних ситуаціях
2	Управлінський аспект організаційної поведінки	8.	Формування групової поведінки в організації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Process of management 2. Groups 3. Intragroup relationships 4. Employee involvement 5. Performance Brigades 6. Quality mugs 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процес управління 2. Групи 3. Внутрішньогрупові стосунки 4. Залучення працівників 5. Бригади результативності 6. Гуртки якості
		9.	Управління поведінкою організації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Management 2. A set of intellectual skills 3. Controlling behavior 4. Situational behavior management 5. The process of management by objectives 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Управління 2. Комплекс інтелектуальних умінь 3. Управління поведінкою з урахуванням обставин 4. Ситуаційне управління поведінкою 5. Процес управління по цілях
		10.	Управління змінами і розвитком організації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizational changes 2. Mechanisms of psychological self-defense 3. Concepts of organizational development 4. Classification of employees according to their attitude to change 5. Typical programs of organizational development 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні зміни 2. Механізми психологічного самозахисту 3. Концепції організаційного розвитку 4. Класифікація співробітників за їхнім ставленням до змін 5. Типові програми організаційного розвитку
		11.	Поведінковий маркетинг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marketing 2. Segmentation of the market for the behavioral principle 3. Two types of buyers 4. Buyer behavior model 5. Behavior of buyers on behalf of the enterprise 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маркетинг 2. Сегментація ринку за поведінковим принципом 3. Два типи покупців 4. Модель поведінки покупця 5. Поведінка покупців від імені підприємства
		12.	Організаційна культура	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizational culture 2. Management culture 3. Strong and weak organizational cultures 4. Strategic principle of organizational behavior management 5. Image of the manager and the entrepreneur 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційна культура 2. Управлінська культура 3. Сильні і слабкі організаційні культури 4. Стратегічний принцип управління організаційною поведінкою 5. Імідж менеджера і підприємця